

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

M. Tvllivs Cicero Mannvcciorvm Commentariis Illvstratvs antiquaeq. lectioni restitutus

Continens Orationum Volumen Primum

Cicero, Marcus Tullius

Venetiis, 1583

In Orationem Ciceronis Pro A Licinio Pavlli Manvtii Commentarijs.
Argvmentvm

[urn:nbn:de:gbv:45:1-764059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-764059)

IN . ORATIONEM . CICERONIS
PRO . A . LICINIO . CAECINA
PAVLLI . MANVTII
COMMENTARIVS

ARGVMENTVM

HERES uxoris suae Caesennae A. Licinius Caecina Volaterranus, fundum repetit a Sex. Aebutio, qui, uiua Caesennia, cum eius cognitor esset, in auctione fundum illum emerat, nec tamen ante obitum Caesenniae possederat; ea uero mortua, statim in eum tamquam suum, uenerat. Caecina, cum in rem praesentem ex conuentu cum amicis uenisset, ut de fundo moribus deduceretur, ui hominibus armatis repulsus ac prohibitus, impetrat a praetore interdictum de ui hominibus armatis, ut, unde deiectus esset, eo restitueretur. Aebutius contra deiectum esse negat, eiectum ait. inde oritur quaestio de uerbis interdicti, aliter ea Cicerone, aliter Aebutio interpretante: in eo facta sponsio est. de quo sic in Oratore: Tota mihi causa pro Caecina de uerbis interdicti fuit. Haec pro argumento sufficiant. non enim totam orationem in argumentum includere, consilium est. Acta causa est apud recuperatores a praetore datos, incertum quo anno, sed omnino post Aureliam legem, iudicijs inter tres ordines communicatis: quod factum esse constat Pompeio & Crasso primum cos.

M. TULLII. CICERONIS
PRO. A. LICINIO CAECINA
ORATIO. XII

I, quantum in agro, locisq. desertis audacia potest, tatum in foro, atque in iudicijs impudentia ualeret; non minus nunc in causa cederet. A. Caecina Sex. Aebutij impudētia, quam tum in ui facienda cessit audaciae. uerum & illud considerati hominis esse putauit, quae de re iure decerni oporteret, armis non contendere; & hoc constantis, quicum ui & armis certare uoluisset, eum iure iudicioq. superare. Ac mihi quidem cum audax praecipue fuisse uidetur Aebutius in conuocandis hominibus, & amandis, tum impudens in iudicio; non solum, quod in iudicium uenire ausus est; (nam id quidem, tametsi improbe fit in aperta re, tamen malitia est iam usitatum) sed quod non dubitauit id ipsum, quod arguitur, confiteri. nisi forte hoc rationis habuit, quoniam, si facta uis esset moribus, superior in possessione retinenda non fuisset: quia contra ius moremq. facta sit, A. Caecinam cum amicis metu perterritum profugisse: nunc quoque in iudicio, si causa more institutoq. omnium defendatur, nos inferiores in agendo non futuros: sine consuetudine recedatur, se, quo impudentius egerit, hoc superiorem discessurum. quasi uero aut in iudicio possit idem improbitas, quod in ui confidentia: aut non eo libentius tum audaciae cesserimus, quo nunc impudentiae facilius obisteremus. itaque longe alia ratione, Recuperatores, ad agendam causam hac actione uenio, atque initio uenerantur enim nostrae causae spes erat posita in defensione mea, nunc in confessione aduersarij; tum in nostris, nunc uero in illorum testibus. de quibus ego antea laborabam, ne, si improbi essent, falli aliquid, dicerent; si probi existimarentur, quod dixissent, probarent. nunc sum animo aequissimo. si enim sunt uiri boni, me adiuuant, cum id iurati dicunt, quod ego iniuratus infimulo: sin autem minus idonei, me non laedunt, cum, siue creditur ijs hoc ipsum, quod nos arguimus, confitentur, siue fides non habetur, de aduersarij testium fide derogatur. uerum tamen, cum illorum causae actionem considero; non uideo, quid impudentius dici possit: cum autem uestram in iudicando dubitationem; uereor, ne id, quod uidentur impudenter fecisse, astute, & callide fecerint. nam, si negassent uim hominibus armatis esse factam, facile honestissimis testibus in re perspicua tenerentur: sin confessi essent, & id, quod nullo tempore iure fieri potest, tum ab se iure factum esse defenderent, sperarunt id, quod affectu sunt, se iniecturos uobis causam de liberandi, & iudicandi iustam moram, ac religionem. simul illud, quod indignissimum est, futurum arbitrati sunt, ut in hac causa non de improbitate Sex. Aebutij, sed de iure civili iudicium fieri uideretur. Qua in re si mihi esset unius A. Caecinae causa agenda, profiterer satis idoneum esse me defensorem; propterea quod fidem meam diligentiamq. praestarem: quae cum sunt in actore causae, nihil est, in re praesertim aperta ac simplici, quod excellens ingenium requiratur. sed, cum de eo iure mihi dicendum sit, quod pertineat ad omnes, quod constitutum sit a maioribus, conseruatum usque ad hoc tempus, quo

sublato non solum pars aliqua iuris deminuta, sed etiam uis ea, quae iuri maxime est aduersaria, iudicio confirmata esse uideatur; uideo summi ingenij causam esse; non uti demonstraretur, quod ante oculos est; sed ne, si quis uobis error in tanta re sit obiectus, omnes potius me arbitrentur causae, quam uos religioni uestrae defuisse. Quamquam ego mihi sic persuadeo, Recuperatores, non uos tam propter iuris obscuram dubiamq. rationem bis iam de eadem causa dubitasse, quam, quod uidetur ad summam illius existimationem hoc iudicium pertinere, moram ad condemnandum acquisisse, simul & illi spatium ad sese colligendum dedisse. quod quoniam iam in consuetudinem uenit, & id uiri boni uestri similes in iudicando faciunt; reprehendendum fortasse minus, querendum uero magis etiam uidetur: ideo quod omnia iudicia aut distrahendarum controuersarum, aut puniendorum maleficiorum causa, reperiuntur: quorum alterum lenius est, propterea quod & minus laedit, & per saepe disceptatore domestico iudicatur: alterum est uehementissimum, quod & ad grauiora res pertinet, & non honorariam operam amici, sed seueritatem iudicis, ac uim requirit. quod est grauius, & cuius rei causa maxime iudicia constituta sunt, id iam mala consuetudine dissolutum est. nam, ut quaeque res est turpissima, sic maxime, & maturissime iudicanda est. at ea, in qua existimationis periculum est, tardissime iudicatur. qui igitur conuenit, quae causa fuerit ad constitutum iudicium, eandem moram esse ad iudicandum? si quis, quod spondit, qua in re uerbo se uno obligauit, id non facit; maturo iudicio, sine ulla religione iudicis condemnatur: qui per tutelam, aut societatem, aut rem mandatam, aut fiduciae rationem fraudauit quempiam, in eo, quo delictum maius est, eo poena est tardior. est enim turpe iudicium, & factum quidem turpe. uidete igitur, quae iniure accidat, quia res indigna sit, ideo turpem existimationem sequi; quia turpis existimatione sequatur, ideo rem indignam non iudicari. At, si quis mihi hoc iudex, Recuperator ue dicat; potuisti enim leniore actione configere: potuisti ad tuum ius faciliore & commodiore iudicio peruenire: quare aut muta actionem; aut noli mihi instare, ut iudicem: tamen is aut tibi midior uideatur, quam fortem, aut cupidior, quam sapientem iudicem esse aequum est, si aut mihi praescribat, quemadmodum meum ius persequar, aut ipse id, quod ad se delatum sit, non audeat iudicare. etenim, si praetor, is, qui iudicia dat, numquam petitori praestituit, qua actione illum uti uelit: uidete, quam iniquum sit, constituta iam re, iudicem, quid agi poterit, aut quid possit, non quid actum sit quaerere. uerum tamen nimiae uestrae benignitati pareremus, si alia ratione ius nostrum recuperare possemus; nunc uero quis est, qui aut uim, armatis hominibus factam, relinquere potest, aut eius rei leniorem actionem nobis aliquam demonstrare possit? ex quo genere peccati, ut illi clamitant, uel iniuriarum, uel capitis iudicia constituta sunt, in eo potestis atrocitatem nostram reprehendere? cum uideatis nihil aliud actum, nisi possessionem per interdictum